

gressivní systémy výkonu trestu, neurčité odsouzení, zákoníky o zvláštním trestním právu mladistvých provinilců, nové zákoníky o výkonu trestů, o vězeňských soudech. Nebude možno, aby se zde dobře osvědčil soudce, jenž byl vychován v pouhé znalosti normy, aniž hlouběji přihlédl k jejímu skutečnému podkladu. Vzpomeňme na př. jaké potíže činilo v praxi užívání tak jednoduchého zákona, jakým jest o podmíněném odsouzení; a podívejme se dnes, v kolika případech selhává o sobě velmi dobrý zákon o trestním soudnictví nad mládeží. — A při tom nezapomeňme, že právníká studia nám vychovávají nejen soudce a advokáty a nejen vězeňské vyšší úředníky, ale často i přímo zákonodárce, na tomto poli máme zejména mnoho co doháněti. — Rovněž nutná, a jinde již velmi pevně kořeny zapustivší a plně se osvědčující, spolupráce právníků zvláště s lékaři v jednotné frontě proti společenským zlům a neduhům, zločinu, sebevraždě, prostituci a pod. naprosto vyžaduje důkladného vzdělání našich právníků i v naznačeném směru.

Důležitost kriminologie pro právní studium uznána je v mnohých státech tím, že se tato přednáší na právnických fakultách, tak zvláště university švýcarské, italské, ve Spojených státech, v Rusku po převratě, a v nejnovější době i v Rakousku (2 hodinné obligátní kollegium: na př. ze září 1935).

Proto se jeví býti velmi žádoucí.

Kriminologie i vězeňská nauka buďtež pojaty mezi povinné přednášky judicijního oboru (Dosud nejsou ani disciplinami doporučenými v smyslu studijního řádu, jejichž konání má býti na každé fakultě zabezpečeno). Dosavadní počet hodin budiž zvětšiti (občanské právo s občanským procesem mají na př. úhrnem 30 hod., samotný občanský proces 12 h., tedy sám více než trestní proces i s velmi velikou oblastí hmotného práva mají dohromady). — Vhodným jeví se toto upravení: odsavadní obor trestního práva a procesu bude se napříště traktovati jako obor nauky trestní (analogicky na př. s naukou správní). Počet týdenních hodin bude minimálně 18, z čeho by vhodně připadlo na trestní právo hmotné: 6 hod., na proces a právo výkonné: 6 hod., na kriminologii 4 hod. a na vězeňskou nauku 2 hod. Celá nauka budiž též předmětem zkušebním u státních zkoušek a rigoros.

Zároveň jako velmi prospěšná pomůcka příprav ke zkouškám — budiž obligatorně zapsáno jedno dvouhodinové praktikum z kterékoli části této trestní nauky.

Jako doporučené předměty pak, totiž ty, jejichž konání na každé právnícké fakultě má býti zabezpečeno, bylo by velmi vhodno normovati, kriminální politiku (nauka o způsobech prevence proti zločinu), sociální patologii (nauka o společenských chorobách: prostituce, sebevražednost, tuláctví, žebrota, štítění se práce, parasitism), zřejmě důležité pro každého právníka a veřejného pracovníka vůbec, soudní psychiatrii a soudní medicínu (poslední předmět jest doporučen, prý se prakticky též již vžil), konečně též forensní psychologii (nauka o psychologii svědka a pod.), důležité pro každého soudce a praktického právníka.

Vyjádření předsednictva zkušební komise pro státní zkoušky státovědecké při právnícké fakultě university Komenského v Bratislavě k navrhované reformě právníckého studia.

Na žádost ministerstva školství z 20. XII. 1935, č. 137.595/1935 L, jež sem došla dne 3. III. 1936 dovoluje si předsednictvo zkušební komise pro státní zkoušky státovědecké při právnícké fakultě university Komenského v Bratislavě podati o návrzích na reformu právníckého studia a to h l a v -

ně s hlediska státní zkoušky státovědecké toto vyjádření:

A) Zákon obsahující základní ustanovení o studiu a zkouškách právnických.

Předsednictvo komise plně přijímá návrhy profesorského sboru právníké fakulty ze dne 24. XII. 1935, č. 560/35-36 a zejména důtklivě doporučuje tyto změny:

1. Studium právníké buď v každém případě rozděleno na 3 samostatné po sobě jdoucí trojsemestrové oddíly totiž historickoprávní, judicielní a státovědecký. Každý oddíl buď zakončen státní zkouškou, jejíž úspěšné složení opravňuje vstoupiti do oddílu následujícího. S hlediska disciplin státovědeckých a národohospodářských jest rozdělení toto nezbytnou nutností, poněvadž podle dosavadního stavu studující se v oddílu druhém, obsahujícím semestry 4. až 8. věnují z největší části jen studiu judicielnímu a discipliny státovědecké opomíjejí; to se projevuje v tom, že návštěva přednášek státovědeckých zejména v posledním roce studijním jest zanedbávána a kollokvia z nich se konají zřídka. Odtud slabá příprava studujících v těchto disciplínách, kterou nelze doplniti ani tím, že studující po judicielní státní zkoušce, tedy fakticky už v 9. semestru navštěvují praktická cvičení z disciplin státovědeckých. Odtud i slabý úspěch při třetích státních zkouškách. Bude-li však třetí oddíl státovědecký samostatný a tedy věnován disciplínám státovědeckým, lze čekati, že studující, kteří již složili 2. státní zkoušku a tedy pravidelně vykazují již lepší vzdělání právníké, budou horlivější návštěvou přednášek a cvičení v 3 oddílu studia pro 3 státní zkoušku podstatně lépe připraveni nežli dosud.

2. Discipliny, jež mají býti přednášeny a zkoušeny v třetím (státovědeckém) oddílu studijním, jsou uvedeny v § 3 odst. 2. lit. e) až ch) a v § 12. osnovy.

Předsednictvo komise doporučuje:

a) disciplina právo ústavní buď označena k vyvarování pochybností jako »všeobecná státověda a čl. právo ústavní«, poněvadž jest to již ve shodě s nynějším stavem.

b) čl. finanční právo buď v každém případě přednášeno a zkoušeno jako předmět povinný a to zcela samostatný, ne tedy jako doplněk finanční vědy, poněvadž je to disciplina pozitivní, kdežto finanční věda jest disciplinou národohospodářskou. Ostatně důležitost finančního práva jest za nynějšého komplikovaného a mnohotvarného systému berního evidentní. Naproti tomu finanční věda buď přednášena a zkoušena jako jedna část politické ekonomie.

c) Pokud jde o státní zkoušku státovědeckou, bude předmětem jejím podle osnovy 5 rozsáhlých disciplin (právo

ústavní, správní, mezinárodní, politická ekonomie a finanční vědou, čsl. finanční právo). Podle § 15 zkušební instrukce má být pravidlem, že úhrnná doba zkoušky pro 3 kandidáty nemá být delší než 3 hodiny, tedy že fakticky připadá na jednoho kandidáta 1 hodina, to jest nyní 4×15 minut a podle osnovy 5-krát 12 minut. Podle zkušeností jest doba ta pro jednoho kandidáta pro všech 5 předmětů příliš krátká a sotva aspoň v normálních případech zabezpečí »spolehlivý a bezpečný úsudek o způsobilosti kandidátově a jeho studiu« (§ 15 instrukce), ale s druhé strany nelze dobu zkoušky při 3 kandidátech přes 3 hodiny prodloužit, poněvadž podle zkušeností se již po 2 hodinách i u kandidátů dobrých dostavuje značná únava, jež může výsledek zkoušky na neprospěch kandidáta skreslit.

Předsednictvo dává proto na uvážení, zda by se nedoporučovalo 3 státní zkoušku buď rozvrhnouti na 2 samostatné oddělení, totiž oddělení pozitivní (v němž by bylo zkoušeno právo ústavní, správní, mezinárodní finanční) a oddělení národohospodářské, v němž by byly zkoušeny discipliny národohospodářské (národohospodářská teorie, politika a finanční věda) nebo přímo na 2 samostatné státní zkoušky.

Při rozdělení tomto bude lze si zjednatí opravdový přehled o tom, zda kandidát látku státovědeckou a národohospodářskou, která jest velmi obsáhlá a v dnešním vývoji veřejného života nesporně hraje proti dřívějším dobám úlohu podstatně důležitější, slušně zvládl tak jak toho pro jeho budoucí činnost ve veřejném životě jest třeba. To jest tím nutnější, poněvadž za nynějšího stavu bylo možno o znalostech kandidáta se přesvědčiti zpravidla ještě při státovědeckém rigorosu, kterému se značná část kandidátů podrobuje, kdežto podle osnovy to odpadne, poněvadž doktorát bude jako vědecký, jen výjimkou, a tedy zkoušky státní nastoupí na místo doktorátu a nebylo by účelné niveau státních zkoušek ještě splošťovati.

d) S tím souvisí i otázka po složení komise státovědecké. Komise ta jest podle dnešního stavu vždy 4-členná, pro každou disciplinu jeden zkušební komisař, při čemž i předseda zkouší. Poněvadž při návalu zkoušek konají se často najednou zkoušky až s 12 kandidáty, jest důsledek toho ten, že předseda při zkoušce stále zkouší a nemá tedy kdy, aby mohl podle své povinnosti jednotlivé skupiny obcházeti a sám si učiniti úsudek o způsobilostech kandidátův a tak po případě i doplniti úsudek příslušného zkušební komisaře.

Vady nynějšího stavu praxe by mohly býti odstraněny, kdyby zkouška byla — jak snad bylo ve zkušebním řádě zamýšleno — konána nejvýše se 3 až 6 kandidáty, ale to bude spíše případem výjimečným, poněvadž při návalu

kandidátů bude k jedné zkoušce připuštěno zpravidla více než 6 kandidátů (ovšem nejvíce 12 to jest 4-krát po 3 kandidátech). Připuštění většího počtu kandidátů najednou k jedné zkoušce jest nyní velmi nutným, protože by jinak bylo zkušebních dní velmi mnoho, zkušební komisaři by byli přetíženi a extranei by odříkali a ani příslušné místnosti by nebyly po ruce.

Doporučovalo by se proto, aby zkušební komise byla zásadně tak složena, aby předseda zpravidla nemusil zkoušet, nýbrž mohl spíše obcházením a asistencí při jednotlivých skupinách kandidátů zkoušku kontrolovati a tak jednotné a spravedlivé, objektivní posouzení zkoušky zabezpečiti. Stav ten se výborně osvědčuje při zkoušce historickoprávní. Bude-li ovšem — jak osnova zamýšlí — při 3 státní zkoušce zkoušeno 5 předmětů, musila by býti komise 6 členná. Šestičlenná jest však sbor příliš velký a z toho by snad bylo východisko, aby — jak bylo výše sub c) doporučováno — byla třetí státní zkouška rozdělena na 2 oddělení po případě na 2 samostatné zkoušky a to jedna se 3 druhá se 4 předměty, takže by stačila komise 5 resp. 4 členná, při níž by předseda měl jen právo ne povinnost zkoušeti.

Ovšem výjimečné snížení počtu členů komise připuštěné v § 8 odst. 1. věta 2. zkušební instrukce by mohlo zůstatí v platnosti.

e) Co do známek při státnicích, a co do tax za státní zkoušky, souhlasí předsednictvo s návrhem profesorského sboru.

B) Vládní nařízení o podmínkách nabytí doktorátu.

Profesorský sbor právnické fakulty university Komenského v Bratislavě podal o nařízení tom vyjádření ze dne 31. I. 1936, č. 1530/35-36 v němž sice zaujal jednomyslné stanovisko o disertaci, naproti tomu však projevil různé zásadní názory o tom, jaké předměty mají býti při rigoro-su zkoušeny.

Předsednictvo komise připojuje se k návrhu prof. Dra Laštovky.

Z p r á v y .

Unifikace právního řádu čsl. republiky. Podnět daný memorandem právnické fakulty university Komenského o potřebě urychlené unifikace právního řádu československé republiky vzbudil skutečně živý ohlas. To je patrné i z obsáhlých projevů příslušných ministrů, zvláště ministra spravedlnosti Dr. Déřera a ministra unifikací Dr. Šrámka a z jednání ústavního výboru senátního pod předsednictvím sen. prof. Dr. Miloty jakož i z různých četných článků v novinách a odborných listech i v resolucích odborných korporací.

Vyslovujeme naději, že zájem ten není efemerní nýbrž že povede skutečně k cíli. Věc tuto budeme stále sledovati.